

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építőművészeti Doktori Iskola

Az akkreditációs eljárásban közreműködő
látogató bizottság jelentése

*A MAB Testülete 2021. április 23-i ülésén hozott
2021/4/IX/1. sz. határozat melléklete*

Tartalomjegyzék

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően	3
I.1. Főbb erősségek	4
I.2. A monitor eljárás feltételei	4
II. A látogató bizottság értékelése	6
II.1. Az Építőművészeti Doktori Iskola általános helyzetképe	6
II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége	7
II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés	8
ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika	8
ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása/folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	10
ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés	12
ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése	14
ESG 1.5 Oktatók	16
ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások	18
ESG 1.7 Információkezelés	19
ESG 1.8 Nyilvános információk	20
ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás	22
Látogató Bizottság	22

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően

A MAB Látogató Bizottsága (a továbbiakban: a Bizottság) a BME Építőművészeti Doktori Iskolája által készített önértékelés, az átvizsgált nyilvános egyetemi dokumentumok és az online formában lebonyolított interjúk során kapott információkra alapozva megállapítja, hogy az Építőművészeti Doktori Iskola (a továbbiakban: ÉDI) minőségbiztosítási rendszere az ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) elvei értelmében az ÉDI folyamatainak többségére kiterjed.

Az ÉDI minőségbiztosítási és fejlesztési folyamatai részben tervezettek, tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárásai többnyire rendszeresek. A vezetési folyamatok és a minőségbiztosítási folyamatok között kimutatható a kapcsolat, az oktatás-kutatás menedzsmentje megfelelő, és iránya illeszkedik az ÉDI stratégiájához.

A támogató – pénzügyi, gazdálkodási, informatikai – folyamatok, valamint az infrastruktúra megfelelő háttérrel biztosítanak az oktatási és kutatási tevékenységhez.

Ennek alapján az Építőművészeti Doktori Iskola öt évre akkreditálható feltételesen, monitoreljárással egybekötve.

A monitoreljárás feltételei: a doktori iskola e határozathozatal napjától számított két éven belül benyújtja a MAB-nak írásos beszámolóját, melyben részletesen ismerteti az ebben a jelentésben felsorolt hiányosságok pótlására tett intézkedéseket. A MAB a beszámoló beérkezését követő 30 munkanapon belül jelzi a doktori iskolának, ha helyszíni látogatást is szükségesnek tart. A pótolandó hiányosságok felsorolása az I.2. fejezetben található; amennyiben ezek pótlása nem történik meg az előírt határidőre, a MAB megvonja az akkreditációt a doktori iskolától.

Az egyes ESG-pontokat tárgyaló fejezetek végén a Bizottság által megfontolásra ajánlott javaslatok találhatóak. Mérlegelésüket a doktori iskolára bízva a Bizottság, teljesülésüket külön nem vizsgálja.

I.1. Főbb erősségek

A MAB fontos célja, hogy az akkreditációs eljárások során tapasztalt jó gyakorlatokra felhívja a doktori képzést folytató intézmények figyelmét. A Bizottság e célból összegyűjtötte azokat a gyakorlatokat, melyeket példaértékűnek talál, s melyekből más doktori iskolák is ötleteket meríthetnek.

- A tematikus évek rendszere lehetőséget ad arra, hogy a hallgatók megtanulják az egyetemi végzettségüktől részben idegen tudományos írás és módszertan alapjait.
- Rendkívül szerencsés, hogy a Kutatásmódszertan tantárgy a képzés teljes idejét lefedi.
- Remek gyakorlat, hogy a témavezetők mellett független, a képzés ideje alatt személyükben változó szakmai opponensek kísérik a kutatást.
- Dicséretes, hogy a modellkutatásokról lektorált, összefoglaló tudományos kötetek jelennek meg.

I.2. A monitor eljárás feltételei

A minőségbiztosítási politika területén:

- A DI és az egyetem közösen határozza meg az ÉDI minőségbiztosítási tevékenységeinek ellátásért, felügyeletéért felelős szakmai szervezeti háttérét.
- Az ESG-kritériumok, és az azok alapjául szolgáló PDCA-elv tudatosabb alkalmazása szükséges az ÉDI működési folyamataiban. Fontos, hogy a négy lépés közül egy se maradjon ki, jelenleg ez nem mindegyik folyamatnál érvényesül, jellemzően a negyedik lépés, a beavatkozás/visszacsatolás marad el.
- Az ÉDI minőségbiztosítási tervének a SWOT elemzés eredményeivel összhangot tükröző operatív fejlesztése szükséges, amelyben helyet kapnak a konkrét minőségcélok mellett az azokhoz kapcsolható számszerű, mérhető indikátorok, valamint az azok ellenőrzési és visszacsatolási mechanizmusai is.
- Az ÉDI minőségfejlesztési tevékenységeibe az érdekelt felek (belső-külső partnerek) mind szélesebb köre kerüljön bevonásra az igényeik, elvárásaik és elégedettségük kinyilvánítására lehetőséget biztosítva.

A képzési programok területén:

- Fontos, hogy az ÉDI bekapcsolódjon szakmájának nemzetközi vérkeringésébe, és ezt támogató együttműködéseket hozzon létre.
- Fontos olyan kurzusok biztosítása, mely a doktoranduszok kutatási területéhez kapcsolódik, és nem a mesterszakos ismeretek ismétlése. Ez úgy is megvalósítható, hogy az ÉDI elismeri a doktoranduszok más intézmény doktori képzésében szerzett kreditjeit.

A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése területén:

- A komplex vizsga tárgyait, témaköreit a képzési tervben fel kell sorolni (I. Nftv. 72. § (5) bekezdés).
- A publikációs követelmények tekintetében szükséges, hogy az ÉDI pontosan deklarálja a minimálisan elvárható feltételeket.

A tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások területén:

- Biztosítani kell az ÉDI gyakorlatának megfelelően felszerelt, az építészeti és egyéb kraft-gyakorlatoknak (3d-nyomtatás, modellezés) helyet adó doktori műtermet.

Az információkezelés területén:

- Az újragondolt stratégiai- és minőségcélok mentén, strukturált keretek között történő adatgyűjtési és értékelési eljárásrend meghatározása és alkalmazása javasolt a döntéselőkészítési és döntéshozatali folyamatok megalapozottságához.
- Az értékelésbe bevonható érdekelt felektől (belső-külső) származó adatok és információk körének folyamatos bővítése javasolt.

Az információk nyilvánossága területén:

- Mivel az ÉDI-nek magyarul nem beszélő doktoranduszai is vannak, a képzésre vonatkozó információknak, szabályzatoknak angolul is elérhetőnek kell lenniük.

II. A látogató bizottság értékelése

II.1. Az Építőművészeti Doktori Iskola általános helyzetképe

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen (továbbiakban: BME) az építőművészeti doktori program 1997-ben indult. Magyarországon hasonló doktori iskola működik Pécsen, továbbá – jelen sorok írásának pillanatában – a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen, ahol 2020. szeptemberben a törzstagok hiánya miatt építészek számára ideiglenesen felvételt nem tudnak hirdetni –, ami az Iparművészet és a Multimédia Művészet DLA-programokat nem érinti. A képzés az Építészmérnöki Karon (ÉK) folyik. Az ÉDI felügyeletét az Egyetemi Doktori Tanács és Habilitációs Bizottság (EHBTD) látja el, amely állást foglal az elvi kérdésekben, és biztosítja a képzés és fokozatszerzés egységes színvonalát az egyetemen. A DI működtetéséhez a gesztor kar Dékáni Hivatala nyújt adminisztratív támogatást. Az ÉDI-t a MAB 2001-ben akkreditálta először, vezetője 2015 óta Balázs Mihály. Az ÉDI-nek hét törzstagja és jelenleg harminchét aktív hallgatója van, további négy passzív státuszban. A képzésre eddig összesen kettőszázkilenc hallgatót vettek fel, közülük nyolcvanhárman szereztek fokozatot. Az ÉDI feladata az elitképzés: az oktatói-alkotói-kutatói utánpótlás biztosítása országszerte.

A doktori képzés az Építészmérnök MSc-, kisebb részben pedig az Építőművész MA diplomát nyújtó képzésekre épül országszerte. Az Építészmérnöki Karon működik még a Csonka Pál Doktori Iskola, ám ennek eredménye PhD-fokozat. Mivel az ÉDI-ben szervezett képzés eredményeként DLA (Doctor of Liberal Arts) fokozatot szereznek a hallgatók, a két doktori iskola módszertana és követelménye szükségképp eltérő, miközben jelentkezhetnek tematikai párhuzamosságok, esetleg működésbeli feszültségek. Az Önértékelésben bemutatott SWOT elemzésben, a veszélyek között említett megállapítás is ezt támasztja alá, miszerint: „a kar megosztottsága, működési anomáliái visszahatnak a kar doktori képzéseire”. Ennek feloldására, az optimális megoldás felé történő elmozdulás érdekében a DI jövőképe, stratégiájának tudatosabb tervezése során kiemelt figyelemmel kell lenni

Az ÉDI a BME Építészmérnöki karán végzett okl. építészmérnök oktatók által alapított doktori iskola, mely tulajdonképpen okl. építészek és okl. építészmérnökök részére ad művészeti doktori fokozatot. Az ÉDI-ben mind az oktatók, mind a doktoranduszok – egyetemi végzettségüket tekintve – a műszaki tudományterület képviselői. Az interjúkon elhangzott, hogy az ÉDI a „mesteriskola, vándoriskola és a PhD metszetében képzelel el magát” és voltaképpen az építészet doktori képzések egyfajta „kísérleti típusú megközelítése”, amelynek kapcsán az a benyomás alakult ki a Bizottságban, hogy alkalmasint bizalmatlansággal fogadja az Egyetem másik, ugyancsak építészet doktori fokozatot nyújtó doktori iskolája.

Az ÉDI jellegzetességeit is figyelembe véve Bizottság úgy látja, hogy az ÉDI és általában a művészeti doktori iskolák sajátosságait jobban szolgálná egy – az egyes sajátosságokat a nevében is rögzítő, változatlan feltételekhez kötött – PhD-fokozattal záruló képzés. Ennek megvalósításához megfontolandó az ÉDI-nek a hasonló típusú művészeti doktori iskolákat működtető intézmények rektorai, továbbá a felsőoktatás, azon belül is a doktori képzés szabályozásáért felelős szervek képviselőinek személyében stratégiai partnereket keresni. A nemzetközi standardokkal összehangban lévő PhD-fokozat a művészeti képzést folytató hazai doktori iskolák pozícióját a nemzetközi szinten is megerősíthetné, miközben a művészeti ágak jellegzetességei által az elmúlt évtizedekben kialakított követelmények teljes mértékben érvényben maradhatnának.

Rendkívül szerencsés, hogy az ÉDI együttműködési megállapodásokat kötött a debreceni és a győri egyetemekkel, jelenleg azonban sajnos nincs Debrecenből érkezett doktoranduszuk. A vidéki egyetemeken zajló építészeti képzések működtetése kulcsfontosságú az egyes régiók építészeti teljesítménye szempontjából, ez viszont hosszabb távon elképzelhetetlen olyan szakemberek nélkül, akik helyi kötődésűek, szűkebb hazájukba visszaköltözve a helyi építészeti kultúra fejlesztésén fáradozva a képzésekben is részt vesznek. Ez viszont elképzelhetetlen DLA-fokozat nélkül és ez felelősség az ÉDI számára. A teljes magyar építészeti kultúra alapkérdése a vidéki képzések működtethetősége, ennek kulcsa jelenleg még a BME kezében van. Ezt a fajta kiszolgáltatottság-helyzetet az említett – és jelen bizottság által a legmesszemenőbbekig üdvözölt – győri- és debreceni együttműködések túl az említett képzési helyek felé irányuló pozitív diszkriminációval lehet enyhíteni.

II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége

A doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) számú kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) meghatározza a törzstagság kritériumait. A törzstagság feltétele többek között a 2. § (3) bekezdésének b) pontja értelmében, hogy törzstag az lehet, *„aki a doktori iskola tudományágában, illetve annak kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytat, amely tudományos tevékenység – ide nem értve a művészeti tevékenységet – a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. § (1) bekezdés o) pontjában meghatározott nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis (a továbbiakban: Adatbázis) alapján vizsgálendő”,* és a 2. § (3) bekezdésének c) pontja értelmében, hogy *„művészeti alkotásra épülő habilitáció esetén alkotásai országosan és nemzetközileg ismertek és elismertek, továbbá ezt mértékadó, nemzetközi művészeti fórumok pozitív visszhangja igazolja”.*

Egyértelműen megállapítható, hogy az Építőművészeti Doktori Iskola törzstagjai:

Balázs Mihály, egyetemi tanár

Balogh Balázs, egyetemi tanár

Major György, egyetemi docens

Perényi Tamás, egyetemi docens

Sugár Péter, egyetemi tanár

Szabó Levente, egyetemi tanár

Vasáros Zsolt, egyetemi tanár

a Kormányrendelet 2. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytatnak.

Az ÉDI vezetője Balázs Mihály egyetemi tanár, Kossuth-díjas, Príma Primissima-díjas építész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, az Európai Tudományos és Művészeti Akadémia Salzburg rendes tagja. Kutatási területe építészet és oktatás, azon belül főként kulturális jellegű középületek tervezése; életművében kiemelkedő szerepet játszanak a magyarországi kortárs építészettörténet-írásban is jegyzett templomépületei. Doktori iskolai tevékenysége során tizenhét doktorandusz hallgatójából tizenhárom szerzett abszolutóriumot, nyolc szerzett fokozatot, további négy témavezetője van, folyamatban lévő doktori cselekménnyel további két jelölt. Jelenleg három aktív hallgatója van, továbbá konzulense egy egyéni felkészülő építésznek. Nyilvántartott építőművészeti alkotásainak és publikációinak száma százötvenöt, összes tudományos közleményének és alkotásainak független idézettségi száma százharmincöt. Oktatói munkája során közel kettőszáz diplomamunka témavezetője volt, tanítványai között több Ybl-díjas építész található. Mesterével, továbbá az őt mesterüknek tekintő tanítványaival olyan jól beazonosítható, egymással formálási és anyaghasználati kapcsolatban is lévő épületállomány szerzői lettek, ami már önmagában is rendkívül erős legitimációt biztosít számára az ÉDI vezetőjeként.

II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés

ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika

Az ÉDI az Egyetem Építészmérnök Karába (ÉK) beágyazódva működik, annak részeként definiálja szervezeti pozícióját. Az ÉDI szakmai felügyeletét az EHBTD látja el. Az ÉDI-ban folyó doktori képzést felügyelő operatív testület a Doktori Iskola Tanács (továbbiakban: DIT).

A doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának általános elveit és eljárásrendjét a BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (BME DHSZ), a BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (BME TVSZ) tartalmazza. Az ÉDI-nak saját Működési Szabályzata és Minőségbiztosítási Szabályzata és Eljárásrendje van. Mindezek egymáshoz illeszkedését, fejlesztését és a tapasztalatok visszacsatolását az EHBTD üléseken folytatott egyeztetések biztosítják. Ezek eredménye legtöbbször az EHBTD által megfogalmazott ajánlás, amit a DIT megvitát, és elfogadás esetén implementál. Az viszont nem azonosítható egyértelműen, hogy az ÉDI minőségbiztosítási tevékenységei miként illeszkednek az intézményi minőségbiztosítási keretrendszerbe, azzal milyen viszonyban állnak. Továbbá a minőségbiztosításért felelős szervezeti háttér sem azonosítható egyértelműen sem az ÉDI, sem az intézmény szintjén.

Az ÉDI vezetőjének nyilatkozata alapján az ÉDI teljes szakmai autonómiával rendelkezik. Ugyanakkor az interjúk során elhangzottak alapján az rajzolódott ki a Bizottság tagjaiban, hogy az ÉDI működésének kereteit és feltételeit bizonyos mértékben az érintett tanszékek határozzák meg. Esetenként kifejezetten a tanszékvezetői irányítás látszik meghatározónak az ÉDI működésében, ami kérdéseket vet fel a tényleges szakmai autonómiája tekintetében.

Az ÉDI alapos és részletes SWOT elemzést készített és mutatott be az Önértékelési dokumentumban, azonban az elemzés eredményeire támaszkodó, az azokra reagáló minőségcélok már kevésbé egzakt módon kerültek meghatározásra. Az Önértékelési dokumentum I.1.8 szakaszában említésre kerülnek ugyan minőségcélok és indikátorok, azonban azok kevésbé tekinthetők szakmailag helyállónak; tényleges számszerűsíthető indikátorok, mérhető számadatok nem kerültek definiálásra. Érdemi, konkrét, dokumentált, mérhető minőségcélokkal az ÉDI nem rendelkezik, illetve az önértékelési időszak vonatkozásában sem állnak rendelkezésre erre vonatkozó értékelhető adatok, információk.

Ugyanakkor a SWOT elemzésben rögzített gyengeségek és lehetőségek között nagyon egyértelműen és markánsan megfogalmazásra kerültek mindazon fejlesztendő és fejleszthető területek, feladatok, amelyek kiváló kiindulási alapként szolgálhatnak egy tudatosabb minőségfejlesztési tevékenységhez.

Az ÉDI vezetője a Bizottság rendelkezésére bocsátotta a 2021. január 18-i DIT ülés jegyzőkönyvét, amelyben számos olyan előremutató intézkedésről esik szó, amelyek azt vetítik előre, hogy az ÉDI működésének hatékonyabbá tétele érdekében tudatos minőségfejlesztési tevékenységeket indítanak. Ezek egyelőre rövidtávú célokat szolgáló intézkedéseként tekinthetők, amelyeket javasolt a jövőben átfogóbb, 3-5 éves időszakra szóló középhosszú tervekké és minőségcélokká átalakítani és rögzíteni. A tervek megvalósulásának értékelhetősége érdekében mérhető, számszerűsíthető indikátorokat is javasolt hozzárendelni. Mindezzel az ESG kritériumoknak való megfeleléshez fognak tudni hozzájárulni, eleget téve a PDCA elvnek (Plan-Do-Check-Action). Ennek fényében

tervezettebb és tudatosabb minőségfejlesztési tevékenységeket tudnak majd folytatni, kiemelt figyelmet fordítva a stratégiai jellegű tervezési, mérési, ellenőrzési feladatokra, valamint a mérések eredményeinek visszacsatolására a működési folyamataikba.

AZ ÉDI Minőségbiztosítási Szabályzata és Eljárásrendje jelenleg inkább elméleti síkon, elvek szintjén közelíti meg az ESG által elvárt minőségi kritériumokat, amelyeket mindenképpen javasolt a jövőben operatív szinten kezelni, és konkrét gyakorlati megoldásokat, folyamatleírásokat, intézkedési terveket definiálni és rendszerszerűen alkalmazni a működési folyamatok fejlesztése érdekében. Jelenleg tehát nem azonosíthatók egyértelműen a minőségirányítási tevékenységekhez rendelt alapelvek – szakmai kontroll, nyilvánosság, visszacsatolás, egyéni felelősség, dokumentálás – érvényesülése, amelyeket szükséges lenne valós és reális gyakorlati tartalommal felölteni, alkalmazni és az illetékes szakmai testületnek (DIT) folyamatosan értékelnie.

Összességében az fogalmazható meg az ÉDI minőségbiztosítási tevékenységeit illetően, hogy helyesnek tekinthető az az irány, amit maga elé tűzött, de még az út elején állnak. Mind a Kar, mind az ÉDI vezetése felismerte, hogy határozottabb és markánsabb eszköz- és célrendszert szükséges meghatározni és működtetni annak érdekében, hogy az ESG kritériumrendszernek eleget tudjon tenni az ÉDI működése. Számos megoldandó feladat áll ugyan a menedzsment előtt, azonban azok teljesítése esetén az építőművész doktori képzés az európai minőségi sztenderdeknek is maradéktalanul eleget fog tudni tenni.

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása/folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése

Az ÉDI képzési programja kétszer négy szemeszterre bomlik. A második két évet az egyéni kutatás tölti ki, az első két évet pedig a tematikus építészeti kutatás, a kutatómódszertan és az úgynevezett mozgó tárgy. A mozgó tárgy négy blokkból áll, szemeszterenként váltják egymást az egységek, így a frissen belépő évfolyamok mindegyike a „doktori szerdákra” tömbösítve, ismétlés nélkül hallgathatja az összes előadássorozatot.

A mozgó tárgyak rendszere kellőképpen változatos: a környezetpszichológia, a kommunikációelmélet képviselői mellett az ÉDI vezetője ismerteti egy kurzuson az építészeti és kultúra kapcsolatát, ami alkalmat ad arra, hogy kifejtse az ÉDI szellemi alapjainak is tekinthető építészeti-filozófiai meglátásait. Felmerül ugyanakkor, hogy milyen különleges új eredményekkel szolgál a *magyarországi modern építészeti bemutató előadássorozat* a Mesterképzésen szervezett hasonló tematikájú kurrikulumokhoz képest.

A tematikus éveket leíró fogalmakat az ÉDI oktatói és törzstagjai határozzák meg oly módon, hogy azok illeszkedjenek a hazai és a nemzetközi építészeti eseményekhez. Így lett alaptéma az oktatás, a globalitás, a hozzáépítés, az identitás vagy az idő, amelyekkel valóban nem idegenek a hazai építészeti diskurzusoktól sem.

A képzési terv hivatalos felülvizsgálatának nincsenek jegyzőkönyvei, ám a kis létszám miatt a hallgatók véleménye, kívánsága azonnal megjelenik a meghívott előadók személyében. Ez nem érinti a mozgó tantárgyak alaptémáit. A témák meghatározásába és a képzési terv felülvizsgálatába a hallgatókat formálisan nem vonják be, ám az előző szemeszterek során folytatott informális beszélgetéseken keresztül kiderül, mi az, ami az időszakban a hallgatókat és a professzorokat egyaránt érdekli. Ez az információáramlás gyors: a közvetlen kommunikáció miatt a visszajelzések azonnal beépülnek a rendszerbe, amely megteremtette a folyamatos visszacsatolás gyakorlatát, ám ennek rögzített protokollja nincs.

A tematikus évek azt a célt szolgálják, hogy mederben tartsák, modellezzék a kutatást, fókusz adjanak egy olyan tudományos gyakorlat számára, amelyen keresztül a hallgatók elsajátíthatják a könyvtározás, a citáció és a forrásgyűjtés szabályait. Mivel az ÉDI vonzereje – a hallgatói visszajelzések alapján is – a törzstagok személyi állományában áll, az egyes témákat az oktatók személye legitimálja, tehát kevésbé a mi?, mint inkább a ki? kérdése a fontos.

Mivel az egyes tematikus évek kutatását publikáló évkönyveket valóban tudományos igénnyel készült, többszörös ellenőrzési folyamaton átfuttatott szövegek alkotják, javasolható, hogy a jövőben aktuális, a hazai és nemzetközi építészeti gyakorlatokat élesebben érintő, netán akár kifejezetten érzékeny témák kapcsán is a művészeti kutatás eszközeivel nyilatkozzon az ÉDI.

Rendkívül szerencsés, hogy a Kutatásmódszertan a képzés teljes idejét lefedi: a tervező építészeti gyakorlatok alkotó jellege teszi szükségessé, hogy a hallgatók elsajátítsák a tudományos megnyilatkozások módjait.

Az Egyetem (<https://www.bme.hu/doktori-kepzesek>) és az ÉK (<https://epitesz.bme.hu/oktatas/doktori-kepzesek/>) honlapja nagyfokú ellentmondást mutat a fokozat jellegének leírásában. Az egyetemi oldal „mesterfokozat”-ként említi az ÉDI-ben szerezhető DLA-fokozatot: *„A Műegyetem az országban elsőként vezette be a szervezett doktori képzést (PhD fokozat). Emellett a mesterfokozat (Doctor of Liberal Arts, DLA) az építészet magas szintű ismeretét és az önálló alkotó művelésre való alkalmasságot tanúsítja.”* Ez a hiba sürgősen javítandó.

A hallgatói visszajelzésekből, a tantárgyak megnevezéséből, továbbá az önértékelésből is érződik az alkotás és a kutatás elkülönöződése, egymás-mellé-nem-illeszthetősége, dokumentációs anomáliája. Más irányból: a műegyetemi DLA-képzés – hasonlóképp a pécsi

doktori iskolához, vagy bármilyen olyan művészeti ághoz, amelynek oktatása a tudományosság akadémiai feltételeihez kötött – 1997 óta görgeti maga előtt azt a kérdéshalmazt, amely a MŰ-KUTATÁS-TUDÁS-ALKOTÁS tetraéderével jellemezhető. E képzeletbeli tetraéder súlypontjában esetünkben az építészet áll, de állhatna a festészet, a szobrászat vagy a képgrafika is.

Ajánlások

Hasznos lenne a nemzetközi nyitás, nemzetközi konferenciák szervezésével.

Ajánlott a nemzetközi nyitás angol nyelvű, a saját művet a középpontba helyező, művészeti kutatással strukturált tudások bemutatására.

Fontos lenne az ÉDI nemzetközi oktatókkal történő bővítése.

Rendkívül fontos lenne egy angol nyelvű, európai, adott esetben skandináv partnerek bevonásával alapított periodika indítása, amely formai követelményeiben – vö. METSZET című újság – megfelel ugyan a tudományosság attribútumainak, azonban az alkotásokon keresztüli tudásfelhalmozást, az úgynevezett *Artistic Research*-öt, vagy a *Research by Design* eredményét állítja tartalmi középpontba. A periodika „alapanyagát” jelenthetik a szemeszteri tematikák, megfontolandó azonban, hogy azok eredményét – a jelenlegi „zárt” köteteket felváltó – nemzetközi konferenciákkal kísérve lehessen publikálni. Ez – a szakma hagyományainak megfelelően – a MŰVET A KÖZÉPPONTBA HELYEZŐ ESEMÉNY ÉS ÚJSÁG – egyszerre pótolná a nemzetközi szinten is jelentkező hiányt (biztosítva ezzel a szükségképp kiépülő kapcsolatrendszert is), illetve teremtené meg egy olyan tudományelméleti kísérlet terepét, amely az építészetben esetében – általánosságban pedig a művészeteken belül is – Magyarországon több mint harminc éve várat magára. Annak okán, hogy a jelenlegi (szükségképp) szövegcentrikus megközelítéseket a tárgy, a mű, a dolog hangsúlya fogja váltani, vélhetően az ÉDI képzési terve is elmozdul majd abba az irányba, amelyet nálunk a Vándor- és Mesteriskolák hagyományai jelentenek. Ennek sikeres felfuttatása ugyanakkor elképzelhetetlen egy – nem csak építészeti, hanem egyéb kraft-gyakorlatoknak helyet adó doktori műhely hiányában.

ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

A doktori iskolában a témavezetés és a kutatás előrehaladásának értékelése, a doktoranduszok beszámoltatása rendszeres, és kidolgozott szempontrendszer szerinti keretek között történik. Az online látogatás alkalmával többször elhangzott mind az oktatók, mind a hallgatók részéről, hogy ezek a nyilvános beszámolási alkalmak párbeszéd jellegűek, a szakmai vitára is alkalmat adnak. Egy-egy alkalom során a hallgatók több tanszéki oktató

és meghívott opponens véleményét, értékelését, tanácsát hallgathatják meg. Az opponensek jellemzően egy évig nem változnak, így látják a fejlődés menetét, ezzel a folytonosság biztosított. A hallgatók számára már jóval a beszámolási alkalom előtt hozzáférhető az opponensi vélemény. Mindez jó gyakorlatként értékelhető.

A témavezetők és oktatók autonóm hallgatói öntudatra, kritikai és önálló gondolkodásra bátorítják a hallgatókat. Az oktatókkal folytatott interjún elhangzott, hogy egy-egy dilemma esetén a doktorandusz önállóan mérlegel, gondolja végig a lehetséges alternatívákat. A hallgatók elégedettségét támasztják alá mind az online látogatáson megfogalmazott vélemények, mind az anonim hallgatói kérdőívek eredményei.

A témavezető-, illetve kutatási témaváltást tekintve a doktori iskola vezetősége részéről elhangzott, hogy ez alapvetően nem javasolt. Ugyanakkor, az EHBDT indokolt esetben támogatja azt, a folyamat szabályozott. Jellemzően a komplex vizsga előtt történhet a váltás. Társtémavezető bevonható, ha az szigorúan egy másik tudományterületről érkeznek.

A doktoranduszok számára az első két évben kötelező oktatói tevékenységet végezni, a második két évben ez szabadon választható, amiért mindkét esetben kreditet kapnak. Az oktatás módja részben szabályozott: a hallgatók feladataikat a félév elején közösen határozzák meg a tanszéki kollegákkal. Az ún. irányított oktatás az önértékelés szerint nagyon népszerű a hallgatók körében, amit a hallgatói fórumon, illetve a kérdőívekben is megerősítettek. Ugyanakkor, a hallgatók jelezték igényüket egy pedagógiai, oktatás-módszertani kurzus tantervbe foglalására is.

Az oktatási munka értékelése, a visszajelzés informális módon történik. Az OMHV rendszert sem az oktatók, sem a hallgatók nem tartják erre alkalmasnak (kis létszámú, illetve a specializált kurzusokon kevésbé biztosítható az anonimitás, nem érkeznek érdemi válaszok).

Fontos kiemelni a hallgatói közösség szerepét is. Azon túl, hogy a doktoranduszok gyakran fordulnak egymáshoz szakmai téren, a közösségi szellemet a szabadidejükben is építik (például elhangzott a nyári kenuzás hagyománya). Szellemi műhelyként tekintenek az együttlétekre.

A DHSz szerint a doktori képzéssel és doktori fokozatszerzéssel kapcsolatos jogorvoslati kérelmet a dékánhoz – összeférhetetlenség vagy az EHBDT döntése esetén a rektorhoz – kell benyújtani.

Ajánlások

Több hallgató is jelezte a kérdőívben, hogy hasznosnak tartana egy oktatás-módszertani kurzust. Az online interjúk során elhangzott, hogy már dolgoznak az ügy megvalósításán.

A hallgatók többen – mind a kérdőívben, mind az interjún – jelezték, hogy túlterheltek: van olyan tanszék, ahol a doktorandusz végzi a tanszékhez tartozó összes oktató MTMT-

adminisztrációját. Ezekben az esetekben a tanszéki adminisztratív és egyéb feladatok ellátásában való segédkezés a kutatás és az alkotás rovására megy. A hallgatói munkavégzés szabályait az Nftv. 25. fejezete rögzíti, ezt figyelembe kell venni a feladatok kiosztásakor.

ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzés odaítélése

Az ÉDI felvételi követelményei közérthető formában elérhetőek az egyetemi honlapon. A felvételi tájékoztató és a jelentkezési lap világosan követhető instrukciókat ad a jelentkezési határidőre és követelményekre vonatkozóan, továbbá portfólió- és a tabló-sablon segíti a jelentkezőket a felkészülésben. A pontszámítás sajátosságait, a hozott pontok és a szóbeli felvételin szerzett pontok súlyozását részletesen tartalmazza az ÉDI szabályzata. Az egyéni felkészülőkre vonatkozó szabályok, az elismerhető kreditek és a felvétel értékelési szempontjai megfelelő módon, pontosan rögzítettek.

Az ország más egyetemein jellemzően kisebb hallgatói létszámú építészképzések működnek, ezért, ha az építészeti témájú TDK művek száma félévenként nem éri el a művészeti szekció indításához szükséges minimumot (3 db), akkor a pályamunkák egyéb építészeti szekciókban versengenek. A jelenlegi felvételi pontszámítás szerint ezen munkákért és eredményekért nem kapnak pontokat a felvételizők akkor sem, ha a mű minősége indokoltá teszi azt.

Az online interjúkon elhangzott, hogy a felvételi eljárás során a külföldi pályázókat, ezen belül az SH program keretében jelentkezőket, a magyar pályázókkal azonos kritériumrendszer alapján értékelik. Ezt a jó gyakorlatot érdemes tovább folytatni. Elhangzott továbbá, hogy a külföldi érdeklődők nincsenek tisztában a felvételi követelményekkel, ezért nyilvánossá kell tenni a jelentkezési útvonalat.

A doktori.hu adatai szerint az ÉDI-be eddig sikeresen felvételt nyert 209 hallgató több mint fele nem jutott el a fokozatszerzésig (126 fő; 60%). Az interjúon elhangzott hallgatói vélemények szerint az oktatás-kutatás-alkotás olyan mértékű leterheltséget jelent, amely voltaképpen ellehetetleníti a sikeres fokozatszerzést. Kiemelten a kisgyermeket nevelő doktoranduszokat érinti a lemorzsolódás veszélye, de a tanszéki munkákban aktívan résztvevők is hamar kiégnek a túlterheltség, és az ad-hoc jellegű feladatok miatt.

Példaértékű az ÉDI-be sikeresen felvételt nyert doktoranduszok női-férfi létszámaránya (közel 50-50%). Ezt a kiegyensúlyozottságot érdemes hosszútávon is fenntartani. Feltűnő ugyanakkor, hogy a sikeresen felvételt nyert női hallgatóknak összességében csupán töredéke szerez fokozatot. Ez az arány 2016 óta javuló tendenciát mutat.

A régi, hároméves képzésben részt vevők szigorlati főtárgyai és melléktárgyai pontosan definiáltak, az ÉDI honlapján elérhetők. Nem érhetőek el ugyanakkor a komplex vizsga tárgyai.

A BME DHSZ összehangoltan szabályozza a PhD doktori fokozatra és a DLA doktori fokozatra vonatkozó elírásokat a „műszaki alkotás – disszertáció – publikáció” és a „művészeti alkotás – disszertáció” vonatkozásban. A tudományos publikációk helyett (2 magyar - 2 idegen nyelvű) megvalósult művészeti alkotást (1 mű) ír elő. Az ÉDI a doktori fokozat megszerzésére irányuló kérelemhez azonban a mű(vek) mellé legalább egy díjazott tervpályázatot és publikációs listát ír elő. (A felvételi eljárás esetében is tételes publikációs elvárásokra hivatkozik a "HBDT: A habilitáció minimumkövetelményei építőművészeti területen" című irányelv 4.4. pontjára mutatva http://dla.epitesz.bme.hu/appendfiles/740-habil_epitesz_uj_20140901tol.pdf).

A Működési Szabályzat szerint az *„értekezés kétféle lehet. Egyrészt kötődhet a portfólióhoz, így témája a portfólióban szereplő alkotás(ok), a személyes alkotómódszerek bemutatása (a DHSZ 15. § (8) a) pontja alapján). Másrészt az értekezés témája lehet a mestermunkától vagy a portfóliótól független személyes építészeti kutatás eredményeinek tézisszerű ismertetése is.”*

A munkahelyi védelem kötelező, és hagyományosan csak az adott tanszék oktatói vesznek részt rajta. A szűk tanszéki közeget ellensúlyozandó írja elő a Működési Szabályzat, hogy a munkahelyi védelemre részt kell venni legalább egy olyan HBDT tagnak, aki nem tartozik ahhoz a tanszékhez, másrészt két opponensnek, akik közül az egyik más karon vagy tanszéken oktat, esetleg külső szakember.

A védelem előtt két-három nappal nyilvános kiállítás nyílik, mely bemutatja a jelölt eddigi szakmai tevékenységét. A védelemre a bíráló bizottság 1-2-3-4-5 skálán értékeli az értekezést, illetve az alkotást, majd javaslatot tesz a doktori fokozat odaítélésére. Ehhez az elérhető pontszám több mint 70%-a szükséges. Ezt követően a HBDT a bíráló bizottság jelentése ismeretében javaslatot tesz a fokozat odaítélésére, melyről az EHBDT dönt, háromfokozatú skála alapján.

Ajánlások

A felvételi pontok számításában érdemes figyelembe venni, hogy a más egyetemekről jelentkezőket hátrányosan érinti a TDK teljesítményekért szereshető pluszpontok számítása (15 pont).

A felvételi pontozólap publikációkra vonatkozó előírását ajánlott tovább pontosítani, mivel a *„nyilvános közzététel”* kifejezés nem egyértelműen jelöli a publikáció jellegét, besorolását, formáját, helyét. *„A publikáció építőművészeti témájú tanulmányok, cikkek önállóan vagy társszerzőségben való megírását és közreadását, illetve építészeti alkotásokat vagy azok terveit bemutató nyilvános közzétételt jelent.”* (1712-20200528_ÉDI_MÚK SZABÁLYZAT.pdf)

A lemorzsolódás csökkentése érdekében megfontolandó a hallgatói előrehaladást támogató stratégia kidolgozása, valamint az, hogy megvalósuljanak az ÉDI önértékelésében (I.1.6.) megfogalmazott elvek, miszerint „*egyértelműen tisztázott legyen, hogy a doktori képzésben részt vevők körében kinek mi a feladata és miért felelős*”.

Megfontolandó továbbá annak vizsgálata, hogy a női hallgatók körében hogyan lehet növelni a fokozatszerzési arányt.

ESG 1.5 Oktatók

A törzstagokra vonatkozóan a DHSz a jogszabályi feltételeken túl előírja, hogy az ÉDI-ben minden törzstagnak rendelkeznie kell Ybl-díjjal. Az új törzstagot a törzstagok javaslata alapján az EHBTD hagyja jóvá. Az önértékelésben olvasható, hogy a vizsgált ötéves ciklusban több új kinevezésnek köszönhetően a törzstagárda jelentős fiatalításon esett át, az átlagéletkor azonban így is 58 év.

A DHSz 8. § (2) bekezdésében a Kormányrendelet 2. § (2) bekezdésére hivatkozva rögzíti, hogy „*Két tudományágban működő doktori iskolában legalább tizenegy törzstagnak kell lennie, tudományáganként legalább négy törzstag, akik többsége egyetemi tanár, és kutatási tevékenységüket az adott tudományágban fejtik ki.*” Ilyen jogszabály azonban nincs érvényben.

A felvett doktoranduszok férfi-nő arányával ellentétben nagyfokú aránytalanság van az oktatók (n/ffi 22,22/77,78%), témavezetők (n/ffi 11,76/88,24%) és a törzstagok (n/ffi 0/100%) összetételében, ami nem jó precedens, és rossz üzenet a teljes szakma számára.

Az ÉDI Működési Szabályzata szerint a témavezetőnek a doktori fokozat megszerzésétől számítva legalább két év szakmai gyakorlattal kell rendelkeznie. Ezen felül elvárás, hogy teljesítse az építőművészeti területen érvényes habilitációs minimumkövetelmények legalább 50%-át. A témakiírásokról és a témavezetők megbízásáról a DIT dönt; az interjún elhangzott, hogy csak olyan szakembert bíznak meg, akinek tevékenységét jól ismerik. Az önértékelésből megtudható, hogy kétféle témakiírás van: egyik a tematikus évek DIT és a témavezetők bevonásával meghatározott témája, a másik az egyéni kutatási témák, melyeket a témavezető és a doktorandusz közösen terjesztenek elő a komplex vizsgán.

A BME DHSz-e rögzíti, hogy egy doktoranduszhoz csak egy témavezető tartozhat. Kettős témavezetés csak nemzetközi együttműködés keretében végzett képzés, vagy interdiszciplináris kutatási téma esetén lehetséges a DIT által elfogadott és az EHBTD előzetes hozzájárulásával meghirdetett témakiírás alapján. Jelenleg az ÉDI-ben két ilyen hallgató van. Ugyanez a szabályzat azt is előírja, hogy egy témavezetőhöz legfeljebb négy aktív

(azaz abszolutóriumot még nem szerzett) doktorandusz tartozhat. Külsős témavezető esetén a DIT konzulenszt jelöl ki. Az ÉDI honlapja és a doktori.hu alapján jelenleg nincs olyan hallgató, akinek külsős témavezetője lenne.

A Minőségbiztosítási Szabályzat és Eljárásrend értelmében az *„oktatók, témavezetők és a doktori iskola különböző tanácsainak (DIT, HBDT) tagjai folyamatos visszajelzést kapnak tevékenységük színvonaláról, és lehetőségük van tapasztalataik visszacsatolására”*. A Bizottság által megkérdezett oktatók nem tudtak ilyen visszajelzésről beszámolni. Ugyanakkor hangsúlyozták, hogy kis közösség lévén nagyon jól rálát mindenki tevékenységére, és a folyamat formalizálása nem jelentene előrelépést.

Az interjúk alapján általánosan jellemzőnek tűnik, hogy az oktatók, témavezetők a hivatalosan vállalt óraszámnál többet dolgoznak. Az oktatói terhelés a tanszéktől függően is változhat. A kari vezetés és az ÉDI képviselői között nem volt teljes egyetértés azt illetően, hogy elismerik-e a doktori képzésben vállalt részvételét. A dékán megerősítette, hogy pontosan számon tartják a terhelést, ugyanakkor az ÉDI részéről nem mindenki érzi ezt az elismerést sem anyagi, sem szellemi szinten kielégítőnek. Ezt az ellentmondást érdemes tisztázni, akár kari, akár egyetemi szinten.

Az interjúm az ÉDI vezetője jelezte, hogy két év szüneteltetés után ismét működtetni tervezi az ún. Tanulmányi Bizottságot. Ennek feladata korábban a kurzusok, tantervek összeállítása volt, a tanszékekkel való egyeztetés alapján. A jövőben stratégia tervezéssel is foglalkoznak majd. A Működési Szabályzat szerint a bizottság tagjai az ÉDI munkájában részt vevő tanszékek fiatal témavezetői.

Az interjúm elhangzottak alapján az oktatók, témavezetők összességében elégedettek a kar, illetve az egyetem által számukra nyújtott szakmai szolgáltatásokkal (pl. MTMT-segítség).

Ajánlások

Érdeemes átláthatóvá tenni, hogy kik az ÉDI külső oktatói és témavezetői. Jelenleg ez csak úgy tudható meg, ha az érdeklődő a doktori.hu-ban egyesével végigkattint a neveken, és megnézi a munkahelyet.

Amennyiben az ÉDI továbbra is a művészetet tekinti fő profiljának, akkor megfontolandó a művészeti diplomával rendelkező oktatók és doktoranduszok nagyobb létszámú bevonása a DI munkájába.

Érdeemes megvizsgálni, hogy a képzés előrehaladtával miért torzul a férfi-női arány. Javasolt a női oktatók számának precedens értékű növelése, és nagyobb arányú bevonása a témavezetői munkákba.

ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások

A hallgatók az alkotásban és a kutatásban is többféle módon kapnak segítséget. Az oktatók a releváns tervpályázatokat, publikációs lehetőségeket a figyelmükbe ajánlják, speciális témák esetén személyre szabottan is.

Gyakran előfordul az is, hogy a témavezető saját praxisában vesz részt a doktorandusz, valamint az is, hogy egy külsős publikációt doktorandusz és témavezető közösen jegyez.

Vannak továbbá tanszékhez köthető tervezési feladatok, csoportos kutatási projektek.

A hallgatók a tematikus évek kulcsfogalmi köré szerveződő saját minikutatásuk fejlesztésén dolgoznak, és abban segítséget kapnak a heti rendszerességgel zajló kutatómódszertan óra keretei között. Jó gyakorlatként kiemelendő, hogy az ezekből – a lektoráláson és szakmai vitákon keresztül kutatásokból – készült tanulmányokat az ÉDI évente kiadja egy évkönyv formájában. Ez a gyakorlati tudásszerzésen túl publikációs felületet biztosít a hallgatóknak, valamint láthatóságot az ÉDI-nek.

A kutatás infrastruktúrájának kérdésköréhez kapcsolódóan, egyetemi szinten az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (OMIKK) áll a hallgatók rendelkezésére. Viszonylag nagyszámú szakmai folyóirat található meg e központi intézményben, speciális igény esetén további kiadványok is beszerezhetőek. A könyvtárhasználat tekintetében nincs központilag szervezett képzés, de egyéni kérésre biztosított a segítségnyújtás. A könyvtár képviselőjének elmondása szerint publikációs és open access lehetőségekre vonatkozóan egyre többen veszik igénybe a segítséget. Az önértékelésből kiderül, hogy az ÉDI doktoranduszai elsősorban az együttműködő tanszékek könyvtárain keresztül érik el a hazai és külföldi szakirodalmat.

A hallgatói kérdőívek alapján vegyes tapasztalatok szűrhetők le. Egyesek elégedettek, mások az elérhető anyagok naprakészségét, illetve az érintett kiadványhoz való hozzáférés hosszú idejét kifogásolják. Továbbá, a pandémia időszakában a könyvtár zárva van, amit a VPN-elérés biztosításával enyhítenek.

Plágiumvizsgálati szoftverrel az egyetem rendelkezik.

A doktori képzés fő helyszíne a K210-es terem, amely időszakosan rendelkezésre áll, a képzésnek teret biztosít. Ugyanakkor az ÉDI-nek nem áll rendelkezésére olyan helyiség, amely a hallgatók otthontereként szolgálhatna, és egyúttal a közösségi szellemet is erősíthetné. Ez az igény az oktatók és hallgatók részéről is határozottan megfogalmazódott.

A Doktorandusz Önkormányzat (DÖK) jó kapcsolatot ápol az ÉDI vezetőségével. Problémásnak tűnik ugyanakkor, hogy az ÉDI-nek nincs saját képviselője a DÖK-ben, hanem

a Csonka Pál Doktori Iskola doktorandusza, a kar hivatalos képviselője vette át nemrég az ÉDI képviseletét is. A hallgatók számára ugyanakkor kevésbé átlátható a DÖK tevékenysége. Mindemellett a hallgatói fórumon elhangzott, hogy nem is lenne idejük, kapacitásuk, hogy aktív szerepet vállaljanak az érdekképviseleti szervben.

A tanulmányi ügyintézés hatékonyságával a hallgatók elégedettek a kérdőíves felmérés alapján. Ugyanakkor az online interjúk során elhangzottak más vélemények is, például, hogy nem mindig működik hatékonyan a tájékoztatás.

Ajánlások

Az ÉDI-nek nincs saját képviselője a DÖK-ben. Érdeemes lehet felhívni erre a lehetőségre doktoranduszok figyelmét, illetve megvizsgálni, miért nem akad vállalkozó erre a szerepre: okozhatja-e túlzott oktatási/kutatási terhelés, vagy esetleg olyan tapasztalat, hogy e munka kevés eredménnyel kecsegtet.

ESG 1.7 Információkezelés

Az ÉDI képzésének eredményességét a DIT vizsgálja, elemzi és értékeli rendszeres időközönként (évenként). Az elemzés alapjául szolgáló adatokat és információkat többnyire az ÉDI adminisztrációs személyzete kezeli. Az ÉDI működését korábban két titkár segítette, azonban jelenleg már egy titkár kezében összpontosulnak a titkári teendők remélve a hatékonyabb adminisztrációt. Ez a változás abból a szempontból is előrelépés, hogy az új titkár teljes állású alkalmazottja a dékáni hivatalnak, míg az előző két titkár az adminisztrációs feladatok mellett az ÉDI képzési/kutatási/művészeti tevékenységében is aktívan részt vett.

A hallgatói nyomon követés rendszereként az intézményben is a Neptun rendszert alkalmazzák, amely rendszer az alapvetői hallgatói adatforrást biztosítja a különféle elemzések elkészítéséhez (alapvető teljesítménymutatók; a hallgatók összetétele; a hallgatók előrehaladása, eredményességi és lemorzsolódási rátáik stb.).

Amíg az ÉDI 2013. évi Minősegbiztosítási Terve alapos és részletes adatelemzéseket közölt a felvett, abszolutóriumot, fokozatot szerzett hallgatóiról a 2000–2013 időszak vonatkozásában, addig a jelenleg érvényben lévő Minősegbiztosítási Szabályzat és Eljárásrend már nem tartalmaz ilyen egzakt adatokat.

Az adatközlés mellett elemző, értékelő megállapítások a korábbi dokumentumban sem álltak rendelkezésre, tehát ezek alapján nem ismerhető meg az intézmény álláspontja ezen eredményekkel kapcsolatban. Ezen a gyakorlaton mindenképpen változtatás szükséges

annak érdekében, hogy az ÉDI vezetése a jövőkép alkotásához naprakész és releváns információkkal rendelkezzen. Továbbá a stratégiai- és minőségcélok, valamint az indikátorok meghatározásához adatokra van szükség, ami megkérdőjelezhetlenné teszi e témakör jelentőségét és szükségszerűségét, ezért intézkedést igényel.

A hallgatókkal folytatott interjúkból kiderült, hogy intézményi szintű az OMHV, amely Neptunon keresztül kérdőíves felmérés keretében zajlik szemeszterenként. Az OMHV-eredmények ÉDI szintjén történő kiértékelésére, nyomon követésére, az eredmények alapján történő intézkedésekre vonatkozóan konkrét adatok nem álltak rendelkezésre, a Bizottság nem kapott egzakt válaszokat az interjú partnerektől, inkább a mérések eredménytelensége került megerősítésre. Ebből adódóan az e területen végzett mérési és értékelési tevékenységek kevésbé tekinthetők mérvadónak. Az oktatókkal folytatott interjúkból azonban az kirajzolódott, hogy leginkább egyedi szinten, szóban kérnek és kapnak visszajelzést hallgatóiktól. Mindezek alapján javasolt ezen a területen hatékonyabb megoldás keresése, továbbá az ehhez kapcsolódó konkrét eljárásrend meghatározása.

Az ÉDI stratégiaalkotása, az ESG kritériumokkal összhangot tükröző minőségfejlesztési célok és indikátorok rendszerének formálódása még jelenleg is tart. Ezért mindenképpen javasolt a rendelkezésre álló adatok körét szélesíteni a megfelelő döntéshozatali folyamatok teljesíthetősége érdekében. Ehhez kiváló alapul tud szolgálni az évenkénti SWOT elemzés, a különféle igény- és elégedettségi felmérések az érintettek (belső és külső) körében, valamint a végzetek pályakövetése (Alumni).

Összességében megállapítható, hogy az adat- és információgyűjtési és -elemzési folyamatok jelentős fejlesztést igényelnek, ahhoz konkrét eljárásrend kialakítása szükséges, ami megoldandó feladatként áll az ÉDI előtt. Az információkezelés vonatkozásában úgy ítélték meg, hogy az ÉDI elemzési, értékelési, visszacsatolási tevékenysége még nem tekinthető teljeskörűnek és kiforrottnak, valamint a doktoranduszok, oktatók és egyéb érdekelt felek bevonására is nagyobb hangsúlyt szükséges fektetni a jövőben.

ESG 1.8 Nyilvános információk

Az ÉDI honlapja logikus felépítésű, könnyen áttekinthető. Az ÉDI-re vonatkozó legfontosabb információk három menüpontba szedve található meg. Hasznos, hogy a felvételi tudnivalókat – hirdetmény, határidők, jelentkezési lap, jelentkezési feltételek – külön menüpont tartalmazza. (A jelentés írásakor a tavalyi határidők jelennek meg, időszerű lenne az ideiek feltüntetése.) Külön bekezdés ismerteti az egyéni felkészülőkre vonatkozó felvételi követelményeket. A jelentkezési lap nem teljesen egyezik a Működési Szabályzat 1. mellékletében található jelentkezési lappal. A felvételi menüpont alatt derül ki, hogy az ÉDI-

nek a Debreceni Egyetem Építészmérnöki Tanszékével és a Győri Széchenyi István Egyetem Épülettervezési Tanszékével van együttműködési megállapodása. A Szervezet menüpont alatt nemcsak a törzstagok, témavezetők, titkárok, hanem az ÉDI-hez tartozó összes bizottság tagjai is fel vannak tüntetve. (A témavezetők listája nem egyezik a doktori.hu-n találhatóval.) Kiemelendő, hogy a MAB-akkreditációra készült önértékelés is elérhető. Az áttekintést segíti, hogy a szabályzatoknak a 2016 előtti, illetve utáni verziója külön-külön jelenik meg.

Az éves tematikák tanév szerinti bontásban szerepelnek, kattintás után megjelenik a cím részletes kifejtése. Output címszó alatt érhetőek el az értekezések, az évkönyvek előszava, valamint a tanulmányutak felsorolása. A hallgatók neve éves bontásban szerepel, de sem témavezetőjük, sem témájuk nincs megadva. A hírek alatt láthatóak a meghirdetett védések.

A honlap angol nyelvű verziója szintén jól áttekinthető, ugyanakkor kevesebb információt tartalmaz. Legfeltűnőbb a szabályzatok teljes hiánya. Az ÉDI angol nyelvű bemutatása mellett szükséges az angol nyelvű felvételi tájékoztató, jelentkezési lap, portfólió- és tablósablon.

Az ÉDI-n belül az információátadást a szokásos intézményi formális belső csatornák (email, intranet, Hírlevél stb.) mellett jellemzően az ÉDI titkárán keresztüli informális adatközlés jellemzi. Az oktatók-hallgatók között zajló kommunikációt a hallgatók megfelelően, kifejezetten hallgatóbarátnak és közvetlennek ítélték meg. Az interjúk során megtudta a Bizottság, hogy a honlap aktualizálásáért a doktoranduszok felelnek, csakúgy, mint a hírlevél megírásáért és az ÉDI facebook oldalának aktualizálásáért. Minden tanév elején, egy közös fórum keretében jelölik ki a munkacsoportok (kommunikációs, évkönyvszerkesztőség) tagjait. Az interjúkon meghallgatott doktoranduszok arról számoltak be, hogy ezek a feladatok nem jelentenek számukra komoly megterhelést. Az ESG hangsúlyozza, mennyire fontos a külső és belső érintettek bevonása a minőségbiztosításba. Megkérdőjelezhető azonban, hogy segíti-e ezt a célt, ha az ÉDI a hallgatókra hárítja az adminisztrációs feladatok egy részét.

Ajánlások

A felvételi tudnivalók alatt ajánlott az önköltség összegét is feltüntetni (akár a vonatkozó dékáni utasítás linkjének megadásával).

Ajánlott az ÉDI eredményességéről, azaz a fokozatszerzési arányról és a fokozatot szerzettek életútjáról megosztani a legfőbb információkat.

Hasznos lenne mindenképp, ha az érdeklődő utalást találna a honlapon az ÉDI szakmai kapcsolataira: mind a nemzetközi partnerekre, mind a külső témavezetőket/oktatókat küldő szervezetekre.

Ajánlott biztosítani, hogy az ÉDI honlapján és a Működési Szabályzat mellékletében található jelentkezési lapok ne legyenek eltérőek (akár úgy, hogy csak az egyik helyen, pl. a honlapon tüntetik fel).

ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás

A BME Építőművész Doktori Iskola a MAB doktori iskolákra vonatkozó akkreditációs eljárásán túl, más külső minőségbiztosítási eljárást jelenleg nem alkalmaz.

Látogató Bizottság

Elnök:

Wesselényi-Garay Andor, egyetemi tanár, Széchenyi István Egyetem

Tagok:

Géczy Nóra, egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem

Gulyás Lelle, szakreferens, Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság

Hamvai Kinga Rózsa, doktoranda, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem

Miskolciné Mikáczó Andrea, egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Online interjúk időpontja: 2021. január 26.